

jaar 11-12 verslag

Onderwijs in de
gemeenschapsinstellingen

-

Engagementsverklaring

**VOORWOORD
LEERLINGEN**

LEERLINGBEGELEIDER

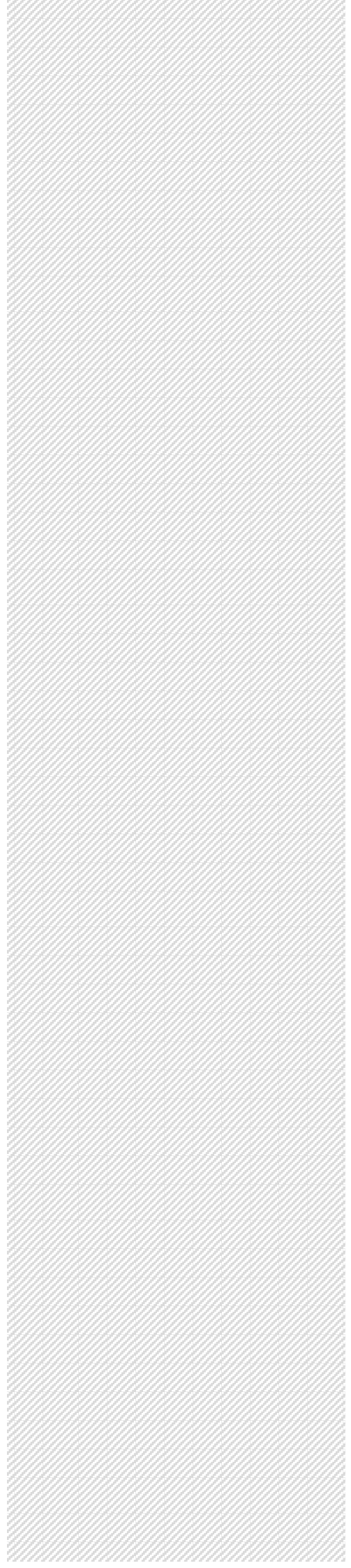
SAMENWERKING

KWALITEITSBEWAKING

AANDACHTSPUNTEN

EVOLUTIES

VOORWOORD

In 2008 ging het project 'verbindingsfunctionarissen' van start. Na een verkenning van het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen, het bekendmaken en het ondersteunen ervan en het opvolgen van onderwijskundig vastgelopen dossiers, werd door de toenmalige verbindingsfunctionarissen een verslag afgeleverd dat een aantal perspectieven en aanbevelingen formuleerde.

Kwalificatiegericht werken bevordert de re-integratie van de leerling in het onderwijs en dringt een ongekwalficeerde uitstroom terug. Een modulair onderwijsaanbod en/of een doorgedreven samenwerking met scholen maken dit mogelijk. Opvolgen van **onderwijsregelgeving** en –structuren en deze vertalen naar het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen zorgt voor een

blijvende afstemming. In **dialog** treden met scholen, CLB's en begeleidingsdiensten vormt de basis om op casusniveau tot samenwerkingsafspraken te komen. Het onderwijs een plaats geven binnen het gehele **uitstroomperspectief** van elke leerling in een gemeenschapsinstelling zorgt voor een meer op elkaar afgestemd aanbod.

Het laatste projectjaar 'verbindingsfunctionarissen' had de opdracht dit alles vorm te geven in concrete afspraken, zodat door samen met de school en het CLB van de leerling kwalificatiegericht te werken het onderwijs binnen de gemeenschapsinstellingen opgewaardeerd werd. Dit leidde tot een engagementsverklaring.

Zo gingen de inrichters van de scholen en CLB's en de afdeling gemeenschapsinstellin-

gen van het agentschap Jongerenwelzijn in februari 2012 het engagement aan de onderlinge samenwerking te stimuleren om op maat van iedere leerling bij te dragen aan het opleidingstraject van elk van hen die door de jeugdrechtbank in een gemeenschapsinstelling voor bijzondere jeugdbijstand of een gesloten federaal centrum zijn geplaatst.

Deze engagements hadden betrekking op verschillende essentiële aspecten die een afgestemd onderwijsaanbod in de gemeenschapsinstellingen mogelijk maken.

Het wettigen van de afwezigheid van de leerling op school - omdat hij omwille van zijn plaatsing in de onmogelijkheid verkeert aan de lessen op zijn school deel te nemen - vormt de basis. Contact opnemen met de school, het CLB en de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken vormt de start om te komen tot haalbare onderwijsdoelstellingen op maat van de leerling en afspraken om deze onderwijsdoelstellingen na te streven. Leerlingen die een nieuwe school nodig hebben, worden samen met hun ouders hierin

begeleid, eventueel samen met het CLB. Om tegen het einde van het verblijf de stap terug naar school zo vlot mogelijk te laten verlopen, moet deze samen met de leerling, de school en het CLB voorbereid worden. Voor anderstaligen en +17-jarige leerlingen zonder schoolse perspectieven - voor wie niet samengewerkt wordt met school - ontwikkelt de gemeenschapsinstelling of gesloten federaal centrum een eigen aanbod gericht op een taalbad 'Nederlands', respectievelijk 'zelfstandig wonen en werken'. Voor leerlingen die vanuit een andere voorziening voor een time-out in de gemeenschapsinstelling geplaatst zijn, wordt deze voorziening gevraagd contactpersoon met het onderwijs te blijven.

Dit jaarrapport neemt de ondernomen acties onder de loep in het kader van deze engagementsverklaring tijdens het tweede semester van het schooljaar 2011-2012, na de aanwerving van de nieuwe functie van leerlingbegeleider in de gemeenschapsinstellingen.

LEERLINGEN

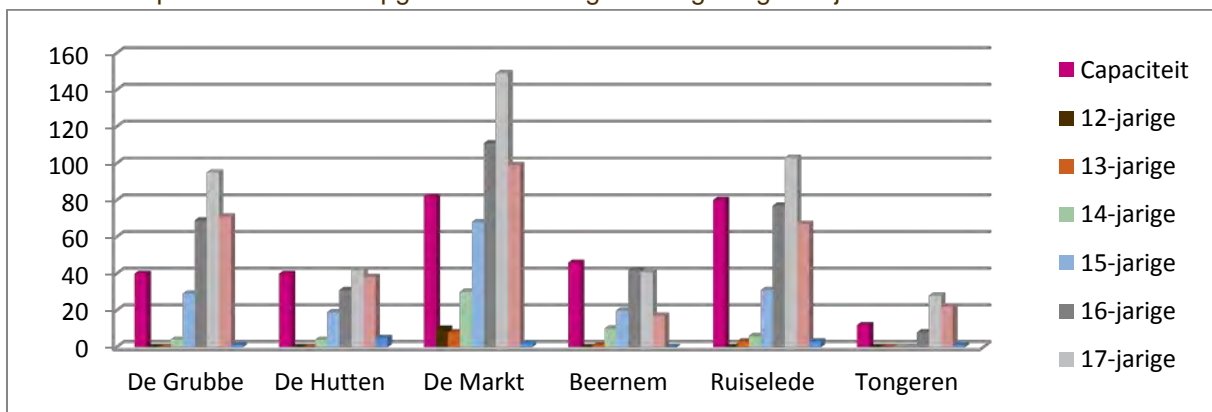

Verblijfsduur

De gemiddelde verblijfsduur van een leerling in de gemeenschapsinstellingen varieert van +/- 1,5 in De Grubbe tot +/- 4 maanden in de campus te Beernem. Dit vormt een gegeven waarmee het onderwijs in een gemeenschapsinstelling moet rekening houden. Het bepaalt in grote mate de mogelijkheden en beperkingen van dit

onderwijs. Onderstaande grafiek geeft het aantal in 2011 opgenomen leerlingen weer per leeftijd bij opname. De grafiek geeft ook de totale capaciteit van iedere campus weer. Dit maakt duidelijk dat het totaal aantal begeleide leerlingen +/- 3 (in Beernem) tot +/- 7 (in De Grubbe) keer groter is dan de capaciteit van de betrokken campus.

Grafiek 1 Capaciteit en aantal opgenomen leerlingen naargelang leeftijd in 2011

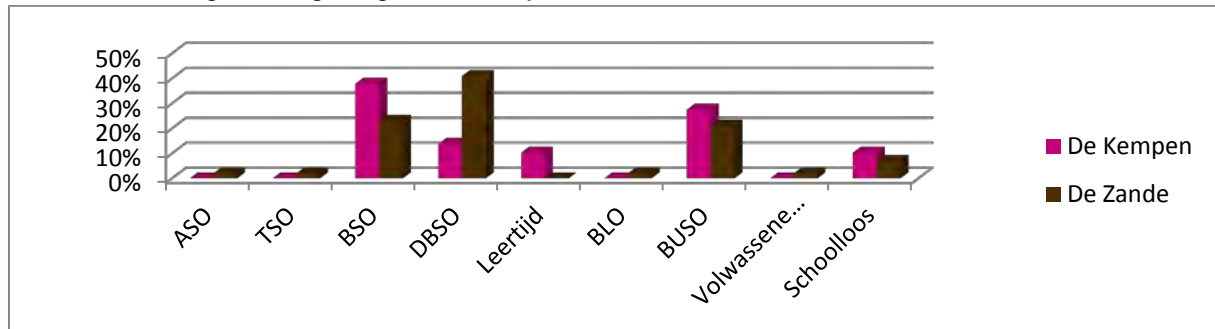

Onderwijsvormen

Een tweede gegeven van waaruit het onderwijs binnen de gemeenschapsinstellingen moet vertrekken, zijn de onderwijsvormen waaruit de leerlingen afkomstig zijn. De verdeling van deze leerlingen over de verschillende onderwijsvormen heen wordt weergegeven in grafiek 2. Deze toont aan dat

de meeste leerlingen uit het beroeps secundair onderwijs, de deeltijdse leersystemen en het buitengewoon onderwijs komen. Vergelijken we beide gemeenschapsinstellingen dan zien we dat in De Kempen het beroep secundair onderwijs oververtegenwoordigd is, terwijl dit in De Zande de deeltijdse leersystemen zijn.

Grafiek 2 Leerlingen naargelang de onderwijsvorm

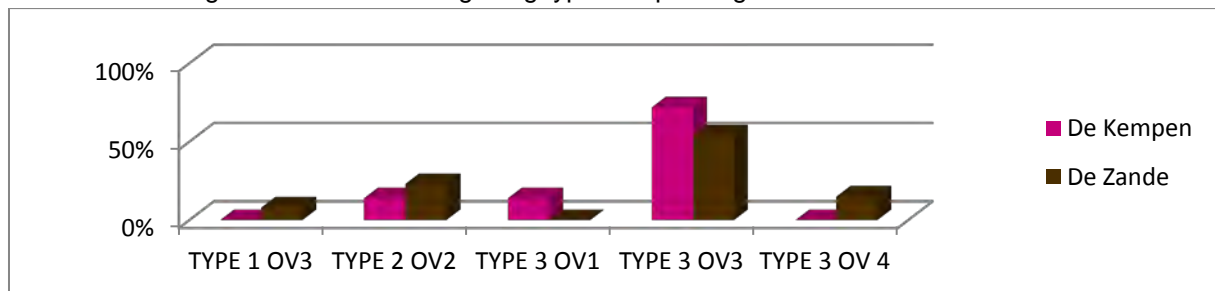

Buitengewoon onderwijs

Focussen we verder in op de leerlingen die omwille van een bepaalde problematiek of moeilijkheid extra aandacht vragen en daardoor les volgden binnen het buitengewoon onderwijs, dan zien we dat het aandeel leerlingen vanuit het type 3 met gedrags- en

emotionele stoornissen het grootst is. Deze situeren zich vooral binnen opleidingsvorm 3 en zijn gericht op een beroepsopleiding. Een gerichtheid op beschut werken (OV2), beschut wonen (OV1) of het behalen van een diploma (OV4) is aanzienlijk kleiner.

Grafiek 3 Leerlingen uit het Buso naargelang type en opleidingsvorm

LEERLINGBEGELEIDER

Afspraken

De functie van leerlingbegeleider is een duidelijke versterking van het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen. Taken die over verschillende functies heen verspreid waren, zijn gebundeld en uitgebreid. Dit zorgt voor een eenduidig aanspreekpunt en een duidelijke koersbepaling in het onderwijstraject dat elke leerling doorloopt.

De leerlingbegeleider vormt niet alleen de sleutelfiguur in de communicatie tussen de scholen en de CLB's enerzijds en het onderwijs binnen de gemeenschapsinstellingen anderzijds; maar fungeert ook als de schakel tussen het onderwijs en de

pedagogische werking binnen de gemeenschapsinstelling in het bepalen van de algemene hulp- en onderwijsdoelstellingen. Hiervoor treedt hij in overleg met de psychologen, maatschappelijk werkers en begeleiders.

Om bij de opstart niet te veel hooi op de vork te nemen, werd er in De Zande de keuze gemaakt dat de leerlingbegeleider dit voor de leerlingen die op campus Ruiselede verbleven, zou doen. In gemeenschapsinstelling De Kempen werd de keuze voor campus De Markt gemaakt.

Communicatie

Coördineren is het centrale begrip binnen de functieomschrijving van de leerlingbegeleider: coördinatie tussen de school, het CLB en de gemeenschapsinstelling om een geschikt

onderwijsaanbod te bepalen; coördinatie tussen het onderwijs- en het pedagogisch proces om te komen tot één handelingsplangericht aanbod; coördinatie

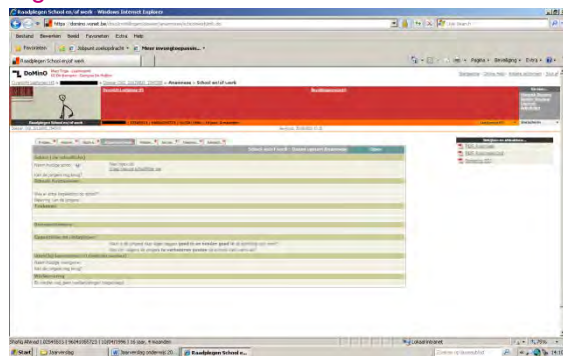
tussen de verschillende leerkrachten om het uitgetekend onderwijsaanbod te kunnen waarmaken; en coördinatie van alle praktische afspraken (bv. rond boeken, examens, verslagen, ...) in de realisatie van dit onderwijsaanbod.

Afspraken met scholen en/of CLB's gebeuren meestal telefonisch of per mail. Afspraken

Algemene onderwijsdoelstelling

Bij de opname van een leerling doet de leerlingbegeleider een intake. Tijdens een eerste initieel gesprek met de leerling start men met een anamnese rond de schoolse loopbaan van de leerling. Tijdens dit gesprek wordt de leerling de toestemming gevraagd contact op te nemen met zijn school en/of CLB en of we deze een verblijfsattest mogen bezorgen. Geeft de leerling hiervoor de toestemming dan wordt de schoolloopbaan van de leerling verder met hen in kaart gebracht. Dit alles wordt beknopt weergegeven in het document 'anamnese' binnen het elektronisch dossier van de leerling.

Figuur 1 Anamnese

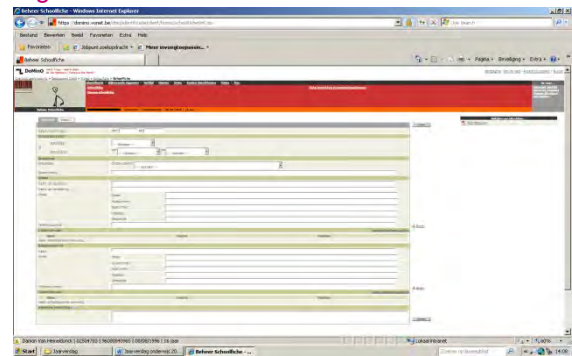

Mocht de schoolfiche binnen het elektronisch dossier van de leerling nog ontbreken of niet langer up-to-date zijn dan wordt ook deze aangemaakt.

binnen de gemeenschapsinstellingen gebeuren vaak adhoc en tijdens cliëntbesprekingen, B2-B3-vergaderingen, stafvergaderingen en klassenraden.

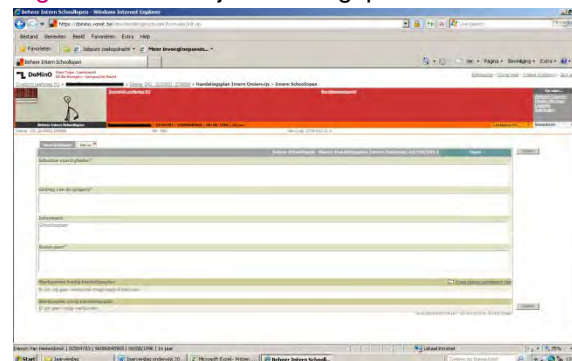
Al dit overleg staat in het licht van één doel: het afstemmen van het uitstroomperspectief van de leerling met een duidelijke plaats voor de algemene onderwijsdoelstelling.

Figuur 2 Schoolfiche

Vanuit deze anamnese en met het uitstroomperspectief van de leerling in het achterhoofd wordt een algemene onderwijsdoelstelling vooropgesteld. Deze vormt het eerste onderwijshandelingsplan in het elektronisch dossier van de leerling. Afspraken met de school, het CLB, de ouders en/of de jongere zelf om deze doelstelling te bereiken, worden er ook in vermeld.

Figuur 3 Onderwijshandelingsplan

SAMENWERKING

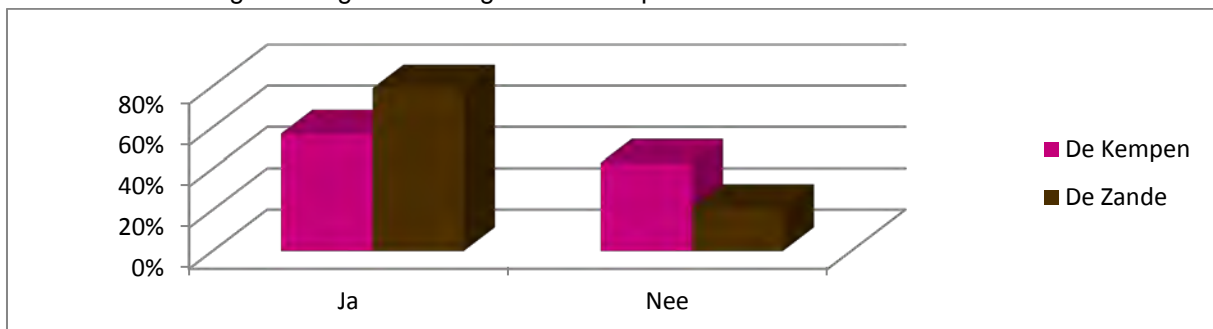

In cijfers

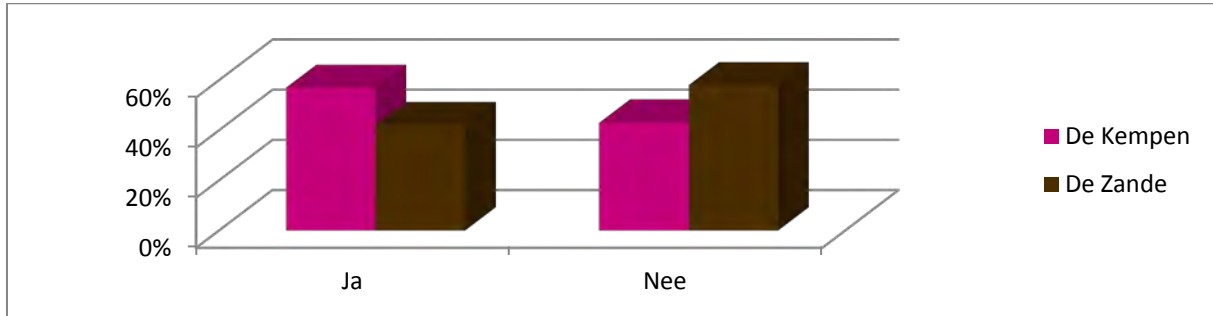
Een samenwerking start met de vraag of een leerling terug welkom is op zijn school of niet. Bij een niet onaanzienlijk deel van de leerlingen liep het schoollopen zo moeilijk dat er een tuchtprocedure werd opgestart, deze nog steeds lopende is of de leerling definitief

werd geschorst. De cijfers tonen ons dat dit aandeel van leerlingen dat niet langer welkom is, schommelt tussen de 15 en 40%. Dit gegeven hypothekeert uiteraard een verdere samenwerking met deze school rond de betrokken leerling.

Grafiek 4 Percentage leerlingen dat terug welkom is op school

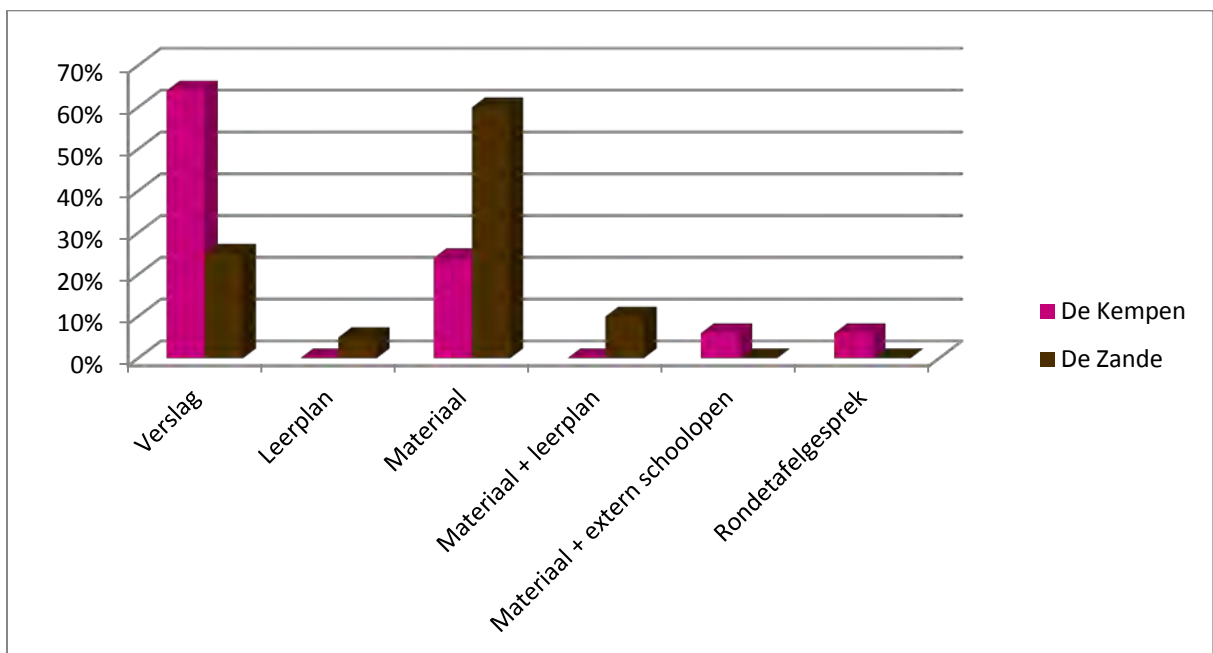
Grafiek 5 Percentage leerlingen waarvoor een samenwerking met school wordt opgestart

Bekijken we voor hoeveel procent van de leerlingen we wel een samenwerking met de school kunnen opstarten, dan zien we dat dit schommelt tussen de 40 en de 55%. Een samenwerking kan uiteenlopende dingen betekenen. Dit kan inhouden dat de school de gemeenschapsinstelling een verslag betreffende de leerling overmaakt of de te behalen leerplandoelstellingen. Men kan de

schoolmaterialen zelf overmaken. Er kan een rondetafelgesprek met alle betrokkenen georganiseerd worden of men kan vanuit de gemeenschapsinstelling op school de lessen volgen. Al deze mogelijkheden zijn ook te combineren met elkaar. Zo kan het samenwerken door middel van schoolmaterialen evolueren naar de lessen volgen op de school van herkomst.

Grafiek 6 Wijze van samenwerking met school

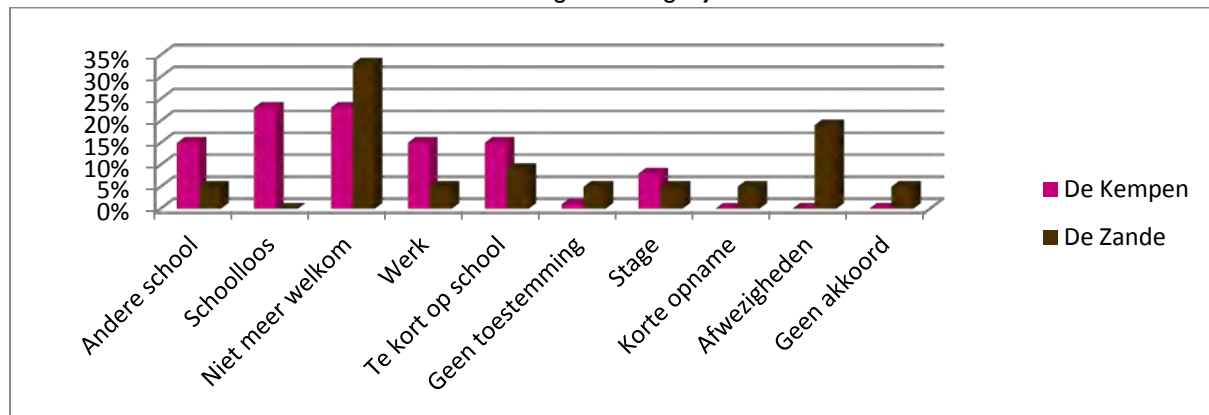
Een samenwerking met de school kan niet altijd opgestart worden. Het feit dat een leerling niet langer welkom is op de school werd reeds aangehaald. De andere redenen zijn zeer divers: een leerling zal na zijn verblijf in de gemeenschapsinstelling naar een andere school gaan, men heeft geen school (meer), men is niet langer leerplichtig en wil gaan werken, men is nog niet lang op school ingeschreven waardoor de school weinig

inhoudelijk kan bijdragen, de leerling geeft zijn toestemming niet om met zijn school samen te werken, een belangrijk onderdeel van de opleiding is het volgen van een stage die niet vanuit de gemeenschapsinstelling te organiseren valt, de opname in de gemeenschapsinstelling is maar voor zo een korte duur dat een zinvolle samenwerking met de school niet opgestart kan worden, de leerling kende zo een problematische

afwezigheid op school dat het behalen van een kwalificatie onbestaande is of er wordt met de

school geen akkoord bereikt rond de samenwerking.

Grafiek 7 Redenen waarom een samenwerking niet mogelijk was

In de praktijk

Enkele mailfragmenten schetsen de verschillende werkzaamheden van de leerlingbegeleider op de werkvloer. (Alle namen werden vervangen door fictieve namen, nvdr.)

Er kan samengewerkt worden door middel van eigen schoolmateriaal en het afleggen van de examens. De ouders worden betrokken bij de afspraken met school.

"Beste Vicky. De mama van Tom komt vandaag 1.6.12 zijn cursussen (NCZ, Engels, PAV, theorie hout) afhalen in school; Bij de cursussen zit telkens een te kennen/kunnenlijstje. De opdracht van praktijk hout die ter plaatse moet uitgevoerd worden, zit er ook bij in een blauw mapje. In bijlage vind je het examenschema van Tom dat gelijkaardig is aan het schema van de leerlingen van zijn klas."

Deze vorm van samenwerking is niet altijd evident. Voor de gemeenschapsinstellingen vormt dit een enorme coördinatie omwille van de vele leerlingen. Voor scholen betekent dit 'anders' werken voor die ene leerling, naast het 'gewone' werk.

"(...) We werden gedurende onze samenwerking soms geconfronteerd met het laattijdig beantwoorden van vragen vanuit school. We beseffen wel dat jullie met het 'gewone, dagelijkse' werk al heel wat om handen hebben, maar voor ons als leerkrachten en voor de jongere zijn wij afhankelijk van jullie antwoorden op vragen, leerstofafbakening en nota's om de leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden. (...)"

De onderwijsstructuur binnen de gemeenschapsinstellingen biedt niet voor elke leerling wat hij nodig heeft. Daarom is het

nodig out-of-the-box te zoeken naar gepaste oplossingen.

"(...) De blokken praktijk zou hij op school moeten volgen om kans te maken om te slagen in zijn examen door de scheepvaartinspectie om roerganger te worden. (...) op de lesrooster hebben we al de concrete dagen en tijdstippen voorzien ivm de praktijklessen die het best extern gevolgd worden. (...)"

Het moeten volgen van een stage is vaak een struikelblok voor een leerling die in een gemeenschapsinstelling verblijft. In sommige gevallen is het mogelijk een stageplaats binnen de voorziening te creëren.

"(...) De praktijkleerkracht vroeg me nog of jullie ons de stagecontracten en de beoordeling van de stage door de stagementor kunnen bezorgen? (...)" (Interne grootkeuken)

De leerlingbegeleider is het aanspreekpunt voor vragen rond onderwijs en de toekomstmogelijkheden van de leerlingen.

"(...) Het betreft een jongen die in het eerste jaar B zat, daarna naar 2B gegaan is en dit schooljaar wegens plaatsing niet kan afmaken. Hij zou volgend jaar graag TSO handel willen doen en zijn tweede jaar overdoen. Is dit mogelijk?"

Voor meer complexe materies neemt de leerlingbegeleider contact met het CLB, bijvoorbeeld onderstaande casus waar een herattestering wordt gevraagd voor het buitengewoon onderwijs. Om informatie met en vanuit het CLB te delen is de toestemming van de leerling vereist.

"Beste, een overleg i.v.m. het zoeken van een gepaste school lijkt ons uiteraard nuttig, maar intussen zou de VAPH aanvraag, waarover ik je telefonisch van op de hoogte heb gebracht, zo snel mogelijk in orde gebracht moeten worden. Vandaar ook onze vraag om een CLB-verslag door te mailen om zoveel mogelijk informatie over Youssef te hebben. Het toestemmingsformulier heb ik vorige week al doorgefaxt. (...)"

Indien dit past binnen het algemeen hulpverleningstraject van de leerling is het mogelijk dat de leerling vanuit de gemeenschapsinstelling in zijn eigen school de lessen volgt. Er moeten dan goede afspraken worden gemaakt tussen de school en de voorziening.

"Dag Lieve, De lessen gaan zowel donderdag als vrijdag door van 8.25 u tot 15.50 u. In bijlage vind je de dienstregeling van de bus Mol-Turnhout. Arjan moet afstappen aan (...)"

Ook scholen kunnen hiervoor vragende partij zijn.

"Ik heb vandaag contact gehad met meneer Stijn van de Stedelijke handelsschool in xxx. Hij benadrukte nogmaals of men bij de uitspraak op 14/1 kon pleiten voor het voltijds terug naar school komen van Tarik. Hij is daar terug welkom en de school wil hem daar ook extra begeleiden."

'Extern schoollopen verloopt zeker niet altijd zonder slag of stoot. Een reden temeer om

Studiedagen

Om de engagementsverklaring meer bekendheid te geven bij de scholen en de CLB's, om de mogelijkheden en beperkingen van het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen duidelijk te maken aan onze onderwijspartners en om hun ervaringen of verzuchtingen te horen, werd er op 1 juni 2012 in De Zande een studiedag georganiseerd. Scholen en CLB's waarmee het voorbije schooljaar een samenwerking werd opgestart werden hierop uitgenodigd. Ook het onderwijs in het gesloten federaal centrum De Grubbe kwam aan bod. Gelet op de interesse en de vragen en de bemerkingen vanuit de scholen en de CLB's werd besloten

goede afspraken tussen de gemeenschapsinstelling en de school te hebben.

"Dag Lieve, Ik wilde graag melden dat Dylan vandaag pas om 10u op school is aangekomen. Hij vertelt dat hij de trein in Mol gemist heeft..." "Dylan is vandaag pas na 11 u aangekomen op (...) Van de drie dagen is hij er nog geen enkele op tijd geweest (...)"

Met vele scholen werken we samen tijdens de examenperiode. Sommige scholen staan hier echter weigerachtig over.

"Mevrouw, Het examen wordt niet opgestuurd. Wesley kan dit inhalen als hij hier terug les komt volgen. Indien nodig stuur ik het volgende thema door. Daar beginnen ze mee vanaf volgende week."

Een geslaagd onderwijstraject is echter niet enkel de verdienste van de leerlingbegeleider, maar van het gehele team; zowel van de gemeenschapsinstelling als van de school/CLB.

"Dag Vicky. David heeft een A-attest behaald en mag hier volgend jaar starten in 4Kantoor. Zijn rapporten vind je in bijlage, maar je mag hem nog even in spanning laten tot morgen 11u ☺. Proficiat aan het volledige team dat hem begeleid heeft, want hij heeft echt wel goede resultaten behaald!! De klassenraad was onder de indruk! ☺"

in het schooljaar 2012-2013 deze studiedag te herhalen en tevens het pedagogische luik erbij te betrekken. Ook voorzieningen van waaruit de leerlingen komen zullen hierop uitgenodigd worden.

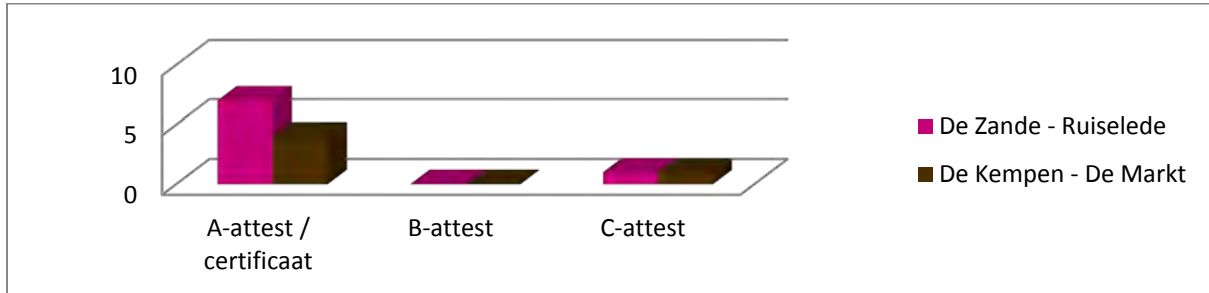
Ook gemeenschapsinstelling De Kempen zal tijdens het eerste trimester van het schooljaar 2012-2013 dergelijke studiedag organiseren. De scholen van de leerlingen die er op dat moment verblijven en de scholen waarmee sinds de creatie van de functie van leerlingbegeleider worden hierop uitgenodigd en zullen aansluitend de kans krijgen met één van de leerkrachten de vorderingen van hun leerling te bespreken.

Geslaagd!

Op de campussen waar de leerlingbegeleider actief was, werden voor de leerlingen voor wie dit haalbaar was, in samenwerking met hun school de **examens** afgenomen. De werkwijze was bijna altijd identiek. De examenrooster werd aan de instelling doorgestuurd zodat de leerlingen zich tijdig op de examens konden

voorbereiden. Op de dag van het examen werden de examens via fax of mail aan de instelling bezorgd – eventueel samen met de instructies hoe het examen moest verlopen. Na het examen werden de examens terug aan de school bezorgd ter verbetering.

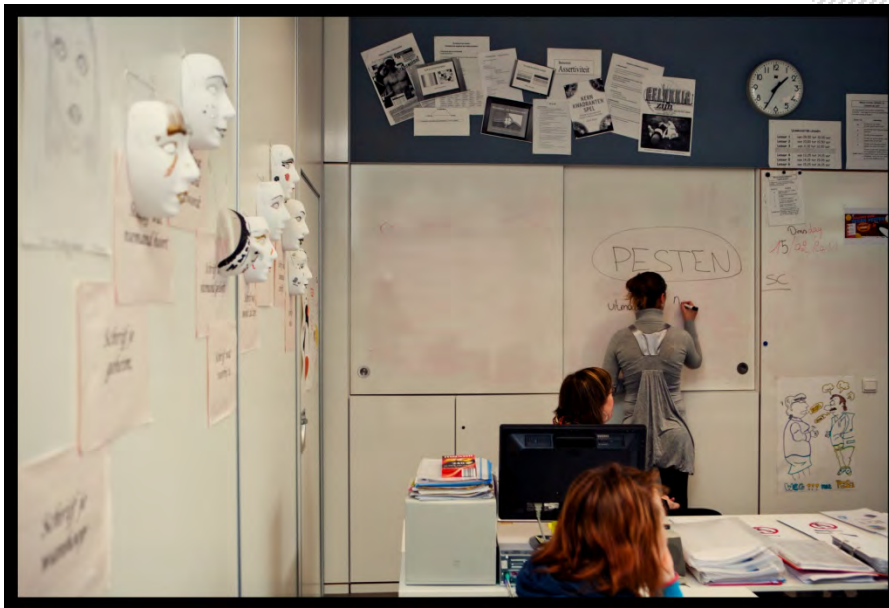
Grafiek 8 Aantal leerlingen dat een attest behaalde door in de voorziening examens af te leggen

Leerlingen kunnen zich ook inzetten om andere attesten of deelcertificaten te behalen. Zo is er '**Rijbewijs op school**', waar de 17 jarige leerlingen zich voorbereiden op het theoretisch rijexamen dat dan in de gemeenschapsinstelling zelf wordt georganiseerd. Leerlingen waarvoor dit interessant is bestaat de mogelijkheid te studeren voor het behalen van het **VCA-attest**

(Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist Aannemers). Vanuit de gemeenschapsinstelling kunnen deze leerlingen gaan deelnemen aan de examens hiertoe in een erkend examencentrum of op hun school. Waar mogelijk kunnen de leerlingen ook verschillende deelcertificaten van de module die ze op school volgen, behalen.

KWALITEITSEBEWAARDING

Huisonderwijs

Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 1990 waarbij de voorwaarden worden vastgesteld waaronder in bepaalde gemeenschapsinstellingen voor observatie en opvoeding en in onthaal- en oriëntatiecentra en in de observatiecentra, ressorterend onder de bijzondere jeugdbijstand, aan de leerplicht kan worden voldaan, bepaalt dat dit onderwijs beschouwd wordt als huisonderwijs. Huisonderwijs is gericht op de ontplooiing van

de volledige persoonlijkheid en de talenten van de leerlingen, bereidt hen voor op een actief leven als volwassene, heeft eerbied voor hun culturele waarden en die van anderen en bevordert het respect voor de grondrechten van de mens.

Ditzelfde besluit bepaalt dat de controle over dit onderwijs een bevoegdheid is van de onderwijsinspectie.

Onderwijsinspectie

In de maand september van het schooljaar 2011-2012 werd voor de eerste keer een inspectiebezoek vanuit de onderwijsinspectie georganiseerd. Dit gebeurde vanuit een waarderingskader voor het 'huisonderwijs' in

de gemeenschapsinstellingen¹. Dit vertrekt vanuit de 4 in de vorige paragraaf beschreven aspecten waarop huisonderwijs is gericht en vanuit de aanname dat dit huisonderwijs een volwaardig onderwijsalternatief is waarbij het

1

http://www.ond.vlaanderen.be/inspectie/Opdrachten/Andere_opdrachten/Documenten/HUO_GI_gesloten_jeugdinst.pdf

recht op onderwijs van de jongere niet in het gedrang mag komen.

Tijdens het controlebezoek zocht de onderwijsinspectie een antwoord op 2 vragen. Kunnen de nagestreefde onderwijsdoelen gelijkwaardig worden beschouwd aan de Vlaamse ontwikkelingsdoelen en eindtermen? Heeft het onderwijs aantoonbaar geleid tot meer kennis en vaardigheden?

Het eindoordeel van dit inspectiebezoek wordt beschreven in de onderwijsspiegel 2012². Voor iedere voorziening was het eindoordeel dat het onderwijs voldeed. Enkele opmerkingen werden geformuleerd. Deze waren meestal gelinkt aan het louter impliciet nastreven van de Vlaamse eindtermen en ontwikkelingsdoelen in plaats van deze expliciet in de handelingsplannen van de leerling te benoemen en nadien systematisch te evalueren.

Actieplan

Iedere gemeenschapsinstelling nam de bemerkingen van de onderwijsinspectie ter harte en maakte er een deel van het jaarlijks ondernemingsplan van het agentschap Jongerenwelzijn van.

Gemeenschapsinstelling De Kempen legde de nadruk op het vertrouwd maken van hun leerkrachten met de Vlaamse eindtermen en ontwikkelingsdoelen. De leerkrachten werden in verschillende werkgroepen verdeeld en kregen de opdracht één vaardigheid vanuit de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen verder uit te werken, te bepalen wat leerlingen in het kader hiervan geleerd gaat worden en hoe leerkrachten dit in hun pedagogisch optreden moeten integreren. Zo werkt men aan een schoolplan dat de visie weergeeft welke waarden het onderwijs in De Kempen centraal stelt om haar leerlingen te integreren in onze maatschappij. Zo tracht men hun leerlingen te laten evolueren van het tonen van *respect* naar het *zorg dragen* voor anderen; van een positief *zelfbeeld* naar *zelfredzaamheid*; van leren *communiceren* naar leren *samenwerken*; van een *open en constructieve houding* naar het nemen van *verantwoordelijkheid* en van *doorzetten* naar het durven nemen van *initiatief*. Dit schoolplan wordt tegen 2013 verwacht in zijn definitieve vorm.

In het federaal gesloten centrum werd deze initiatie van de leerkrachten met de Vlaamse eindtermen en ontwikkelingsdoelen anders opgenomen. Tijdens intervisiemomenten werden lesvoorbereidingen van individuele leerkrachten in groep besproken en aangepast. Dit in een continu proces waarbij eerst een draaiboek voor iedere les werd uitgeschreven, besproken en eventueel aangepast. Om vervolgens door alle leerkrachten tijdens de lessen te worden aangeboden aan de leerlingen. Om daarna, vanuit deze ervaringen opnieuw te worden besproken. Hierdoor werd niet enkel bewust omgegaan met eindtermen, ontwikkelingsdoelen en de manier waarop ze na te streven zijn, maar werd ook gewerkt aan de onderlinge teamspirit, waarbij in alle

openheid voorbereidend werk van collega's onder de loep kon worden genomen.

Gemeenschapsinstelling De Zande ging met al hun leerkrachten van start met een actieplanning. Hier kwam men tot een plan dat de nadruk legde op 3 aspecten: de handelingsplanning, de opvolging van de leervorderingen en de verslaggeving. Veel aandacht ging naar het integreren van de afspraken van de leerlingbegeleider met de scholen in het onderwijshandelingsplan van iedere leerling, dat sturing geeft aan het lesaanbod door iedere leerkracht. Dit eigen lesaanbod werd door iedere leerkracht vergeleken en afgezet met de leerplannen van één onderwijsvorm, één leerdomein en één graad binnen het regulier secundair onderwijs. Dit moet op zijn beurt leiden tot een leertrajectfiche die duidelijk weergeeft welke competenties een leerling reeds bezat, aan welke hij gewerkt heeft en welke hij heeft bereikt. Deze leertrajectfiche moet – in een latere fase – bij het vertrek van de leerling uit de gemeenschapsinstelling een vlotte overgang naar het reguliere onderwijs verzekeren.

Centraal – over de verschillende gemeenschapsinstellingen en federaal gesloten centra heen – werden verkende gesprekken met de pedagogische begeleidingsdiensten van het gemeenschapsonderwijs en het vrij katholiek onderwijs opgestart om de plaatselijke onderwijsdirecties bij te staan in het begeleiden van het hierboven beschreven proces. Na een algemene kennismaking in de maand september in de gebouwen van het gemeenschapsonderwijs is er in december 2012 een bezoek gepland aan elke gemeenschapsinstelling en het federaal gesloten centrum De Grubbe om daar ieders begeleidingstraject uit te tekenen.

AANDACHTSPUNTEN

Leerlingbegeleider

Alle partijen zijn enthousiast over de taakinvulling van de leerlingbegeleider. De ervaring leert ons echter dat de huidige organisatie zeer fragiel is. Is de leerlingbegeleider afwezig wegens ziekte of omwille van andere omstandigheden, dan valt het onthaal van de leerling, het eerste contact met scholen en CLB's en de opvolging van eerder gemaakte afspraken stil. Verder werd reeds vermeld dat, omwille van de opstart van de functie van leerlingbegeleider, er werd

gekozen deze in te zetten op één campus. Een uitbreiding met de andere campus is niet realiseerbaar. Zelfs taken zoals een tussentijdse evaluatie van de samenwerking en/of ronde tafels zijn op één campus amper realiseerbaar. Een ander probleem is dat de samenwerking met de school en/of het CLB afhankelijk is van de toestemming die de leerling hiertoe al dan niet geeft en van de goodwill van de betrokken school

De Grubbe

Losstaande van een eventuele spijsbelproblematiek vindt een breuk in het schoollopen van de leerling vaak niet plaats bij de opname van deze leerling in een

gemeenschapsinstelling. Omdat vele leerlingen vanuit het gesloten federaal centrum De Grubbe komen, vond deze breuk daar reeds plaats. In het gesloten federaal centrum

De Grubbe is er echter geen aparte functie van leerlingbegeleider en worden deze taken zo goed als mogelijk verdeel over het leerkrachtenkorps. Het ontbreken van een eenduidig gezicht voor de scholen en de CLB's

en het zich los van de praktijk van het lesgeven kunnen wijden aan samenwerkingsverbanden met de scholen en de CLB's wordt als een gemis ervaren.

Verblijfsattest

Het afleveren van een officieel document dat de afwezigheid van de leerling op school wettigt, speelt al langer.³ Vanaf schooljaar 2012-2013 zullen de gemeenschapsinstellingen daarom niet langer een verblijfsattest aan de scholen bezorgen, maar aan de ouders. Het is de taak en de keuze van de ouders of zij hiermee de afwezigheid van hun kind gedurende het verblijf in de GI of GFC wensen te wettigen.

Een goede samenwerking met de scholen in het achterhoofd, zullen we deze nieuwe regeling op de voet volgen. Tweewekelijks bezorgen de gemeenschapsinstellingen en de gesloten federale centra een lijst met de nieuw opgenomen jongeren aan Agodi. Bij een negatieve evaluatie van de nieuwe regeling betreffende het verblijfsattest onderzoeken we of de wettiging op school via deze melding aan Agodi kan verlopen.

3 Omzendbrief so/2005/04 : Afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het voltijds gewoon secundair en het deeltijds secundair onderwijs.

2.1.7. Overige van rechtswege gewettigde afwezigheden.

De afwezigheid om één van onderstaande redenen mits overhandiging aan de school van, naargelang van het geval, een verklaring van de betrokken personen of een officieel document dat de reden van afwezigheid opgeeft.

e) Het onderworpen zijn aan maatregelen opgelegd in het kader van de bijzondere jeugdzorg of de jeugdbescherming.

EVOLUTIES

Ons streven

De ambitie van het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen en de gesloten federale centra reikt ver. We willen er op middellange termijn toe komen dat ons onderwijs bijdraagt tot het behalen van een kwalificatie door de leerling. Afhankelijk van zijn situatie kan dit zeer uiteenlopende zaken betekenen: het overbruggen van de schoolse loopbaan, het begeleiden van leerlingen in een studie- en beroepskeuze, het versterken van persoonsgebonden leer- en werkattitudes en/of -vaardigheden, het voorbereiden op zelfstandigheid, het volwassenenonderwijs of de basiseducatie, ...

Binnen dit kwalificatiegericht onderwijs zijn verschillende thema's van belang: **handelingsplanning** om een onderwijs op maat van elke leerling vorm te geven, een **onderwijsstructuur** die het mogelijk maakt het uitgetekende onderwijs op maat te realiseren, **onderwijspersoneel** dat over voldoende pedagogische en didactische vaardigheden beschikt, **ondersteuning** van dit personeel en de directies in hun opdracht, **controle** om de kwaliteit van het onderwijs te bewaken en uiteindelijk het toekennen van de **kwalificatie** aan de leerling.

Handelingsplanning

We streven ernaar een uniforme onderwijsscreening op te zetten waarbij externe partners, zoals de school, het CLB, de ouders, ... betrokken worden. Zo kunnen we dan voor elke leerling een algemene onderwijsdoelstelling formuleren met kennis

van de onderwijsstructuren, de ontwikkelingen hierin en de Vlaamse eindtermen en ontwikkelingsdoelen en zorgen we voor een afstemming tussen deze en de algemene pedagogische doelstelling binnen het handelingsplan van de jongere.

Onderwijsstructuur

We streven naar een onderwijsstructuur die optimaal een onderwijs op maat van elke leerling toelaat om de vooropgestelde onderwijsdoelen te bereiken. Hiertoe gaan we de vooropgestelde onderwijsdoelen analyseren en de mate waarin we ze kunnen bereiken om na te gaan of we een onderwijsaanbod realiseren op maat van elke leerling. Hierbij gaan we de mogelijkheden rond modulair onderwijs verkennen om in te spelen op korte verblijfsperiodes van de leerlingen. We houden ten slotte rekening met de hulpverlenings-modules binnen de differentiatienota⁴ en passen de onderwijsstructuur aan om een alomvattend hulpverleningsaanbod te realiseren.

4

<http://intra.vg.vonet.be/jongerenwelzijn/assets/docs/communicatie/publicaties/gi/differentiatienota.pdf>

Personeel

We streven ernaar een vormingsbeleid te ontwikkelen dat leerkrachten specialiseert tot leerkracht binnen een GI / GFC. Zowel pedagogische vaardigheden om te werken met leerlingen met verschillende problematieken,

als didactische vaardigheden om flexibel te kunnen omgaan met een veelheid aan eindtermen en ontwikkelingsdoelen zullen hierin centraal staan.

Ondersteuning

We streven ernaar een ondersteunende structuur te creëren die de onderwijsdirecties en de leerkrachten bijstaat door middel van overleg, intervisie, individuele en vormingen in groep. Voor dit punt worden tijdens het

schooljaar 2012-2013 verkennende gesprekken opgestart met de pedagogische begeleidingsdiensten van het gemeenschaps- en het vrij Katholiek onderwijs.

Controle

We werken jaarlijks mee aan de onderwijsinspectie en gaan het engagement aan aanbevelingen vanuit de onderwijsinspectie door te voeren.

Daarnaast gaan we een overlegplatform ontwikkelen om zelf de kwaliteit van het

onderwijs op te volgen. Hiervoor maken we een jaarverslag dat gestoeld is op een tevredenheidsonderzoek bij de scholen en CLB's en een opvolging gedurende het schooljaar of ons onderwijs heeft bijgedragen tot het behalen van een kwalificatie.

Kwalificatie

We gaan onderzoeken wat de verschillende mogelijkheden zijn om de behaalde onderwijsdoelstellingen van de leerlingen te valoriseren. Momenteel doen we dit door intensief samen te werken met de scholen van de leerlingen.

We gaan het engagement aan extra aandacht te besteden aan een afdoende terugkoppeling over de onderwijsactiviteiten en de bereikte onderwijsdoelen aan de onderwijsinstelling waar de jongere zijn schoolloopbaan verder zal zetten. Hiervoor zullen we in overleg treden met deze onderwijsinstellingen.

Met dank aan

Bieke Leysen

Lisselotte Lowagie

Sevda Unlu

en in het bijzonder

Vicky De Proft

Lieve Vanschooren

Eindredactie

Marc Trips

jongere Welzijn
JONG LEVEN RICHTING GEVEN